

Esdeveniments i aventures del Ms 232 o altres maneres de conèixer la història a través de l'estudi codicològic

DAVID CARRILLO RANGEL (UB)

El Ms. 232 de la Biblioteca de Reserva de la Universitat de Barcelona és una còpia del tractat *De Vita et Moribus Philosophorum*¹ atribuït tradicionalment a l'escriptor anglès Walter Burley², feta a instàncies del bisbe de Calahorra, Pedro de Aranda, l'any 1482 i que com a tal, presenta les peculiaritats de la història d'aquest primer propietari, així com es pot apreciar en el procés de construcció del manuscrit, presentant algunes singularitats que són, de fet, força remarcables, les quals introduïm aquí de manera breu. El llibre és una traducció comentada al llatí del famós *Βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκμησάντων*, de Diògenes Laerci.

En primer lloc, a les cobertes, i al f. i, es pot apreciar un escut. El de les cobertes està sencer, però el del primer foli ha estat raspat o esborrat, fet que sobta donada la decoració vegetal i amb daurats que el manuscrit presenta en aquesta primera pàgina. Aquest fet es podria explicar per dues raons, la primera que l'escut s'hagués raspat un cop el llibre manuscrit hagués canviat de mans amb la finalitat o bé d'amagar la seva procedència o bé perquè aquell escut ja no era representatiu del seu nou propietari. La segona hipòtesi resulta més atractiva des d'un punt de vista historiogràfic, ja que sembla que el bisbe Pedro de Aranda, en actiu entre els anys 1477 i 1494, va ser apartat del càrrec, acusat com a jueu convers dins d'un procés inquisitorial que està documentat a diferents fonts³, i tancat al castell de Sant'Angelo l'any 1498, aquestes circumstàncies minvaries el valor d'un llibre amb l'escut del bisbe bandejat i llavors tindria força sentit que el seu escut fos esborrat del manuscrit.

---

1 El títol que figura al catàleg i descripció del fons de la UB realitzada per Francisco J. Miquel Rosell, *Manuscritos de la Biblioteca Universitaria de Barcelona*, Vol. I, Dirección Gral. de Enseñanza Universitaria y de Archivos de Biblioteca, Madrid, 1958, pp. 305-305, és *Tractatus de vita et moribus Philosophorum et de quibusdam dictis eorum*.

2 Per una breu descripció de l'obra de Walter Burley i els dubtes sobre la seva autoria *vid.* M. C. Sommers, "Water Burley", Jorge J. E. Graciano & Timothy B. Noone (ed.), *A Companion to Philosophy in the Middle Ages*, Blackwell, Oxford, 2002, pp. 672-679.

3 Segons l'arxiu de la catedral de Calahorra, que es pot consultar parcialment online, transcrit per Fernando Bujanda, [online: dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/61511.pdf (visitat 24 de juny de 2014)], però també es pot consultar a Juan Antonio Llorente, *Historia Crítica de la Inquisición Española*, Vol. VIII, Imprenta de Oliva, Barcelona, 1836.

En segon lloc, els elements decoratius alternen en blau i vermell sense seguir cap ordre lògic quan a treball escriptori. Això, afegint que tenim un taló en el tercer quadern (*vid. infra*), podria apuntar a que es van cometre alguns errors durant el procés de còpia, com a explicació més plausible, ja que en un procés de còpia normal i una manera de treballar típica d'escriptori si haguéssim de buscar altres raons, com l'econòmica, seguiria algun tipus ordre.

Aquesta hipòtesi es referma quan constatem que hi ha dos mans darrera de la producció del manuscrit, una del text principal, i una altra autora de la numeració en números romans, possiblement més tardana, i que també trobem afegint noms de filòsofs a la taula final, de la qual inicialment mancaven, així com el fet de tenir un afegit i dos *explicit* per a una sola obra. Finalment, un altre argument en favor d'aquest possible error en el procés de copia ve donat pel fet que no es segueix la llei de Gregory, per la qual havien de coincidir per una tema estètic en un mateix cop d'ull la part de pell i la part de carn quan obrim el llibre, per tal que no veiessin diferències en la doble pàgina que s'oferia al lector. L'única explicació per aquest fet podria ser precisament aquesta, que es degué algun error en la planificació de la còpia, ja que intencionalment es poc probable que passés.

En resum, es tracta d'un document excepcional, no només pel seu contingut, sinó també per la història que podria acompanyar-lo. La singularitat d'aquest document mereix sens dubte un estudi més detallat que la breu descripció que fins ara teníem.

Formulari per a descripció de manuscrits

Nom de l'investigador: David Carrillo Rangel

Data: 30/5/2014

Per a indicacions sobre el vocabulari codicològic, vegeu
<http://vocabulaire.irht.cnrs.fr/> (Denis Muzerelle)

Ubicació actual

Ciutat: Barcelona

Biblioteca: UB Reserva

Adreça: Gran Via de les Corts Catalanes, 585. 08007 Barcelona.

Telèfon: +34934035313

Web: <http://www.bib.ub.edu/es/bibliotecas/reserva/>

Nom de la col·lecció dins de la biblioteca, si s'escau:

Signatures:

Signatura: UB Ms 232

Olim (antiga o antigues): 20-3-7, (a la contraguarda anterior, per mà moderna moderna)

Història:

Adquisició (data, preu, etc.): Provenència del convent de Sant Josep de Barcelona, amb la signatura X.6.8. Es va dipositar a la UB dintre del procés de desamortització

Títols al MS:

Títol del volum i ubicació (teixell, llom, guardes, etc.):

Títol	Lloc
De vita et moribus Philosopohorum	Tira enganxada on hauria de estar el teixell
tractatus de uita et moribus p hilosophorum et de quibus dictis eorum	Rúbrica f. i ^{ra}

Dades de còpia i lloc on s'hi troben:

Nom del copista (i f.): No consta

Lloc de còpia (i f.): colofó f. xxxvii → Santo Domingo de la Calzada, (“Ciuitate Calciatensi”)

Data de còpia (i f.): colofó f. xxxvii → 30 de març / (“tercio *Kalendas* aprilis 1482”)⁴

Destinatari de la còpia (i f.): colofó f. xxxvii → Obispo de Calahorra, Pedro de Aranda (“in xpo patris et domini mei domini *Episcopi Calagurritanensis Sanctissimi pontificis maximus*”)⁵

Data o època segons catàleg o dades internes o elements codicològics, especificant la font de la informació:

Data o època	Base
30 de març de 1482	Colofó f. xxxvi ^{rb}
1 d'abril	Colofó f. xxxvi ^{vb}

COLOFÓ (i f.) transcriure tot el text (apliqueu les normes de transcripció del repertori):

f. xxxvi^{rb}

Explicit de | vita et moribus *philosophorum* poetarum Orato- | -rum ac Grammaticorum in Ciuitate | Calciatensi tercio *Kalendas* aprilis 1482

4 Hi ha una data diferent al segon colofó, “*Kalendis* Aprilis in Ciuitate Calciatensi | Completum est”, (1 d'abril) que podria ser un error del copista.

5 L'atribució a Pedro de Aranda és la que fa Francisco J. Miquel Rosell al catàleg, a partir de l'escut esborrat que apareix a la primera pàgina i a la coberta. *Vid* Apartat de decoració i nota 3.

f. xxxvⁱ^b

Kalendis Aprilis in Ciuitate Calciatensi | Completum est huiusmodi iussu Reuerendissimi | in xpo patris et domini mei domini Episcopi Calagurritanensis Sanctissimi pontificis maximus. Sixti | Quarti assistentis dignissimi

Matèria escriptòria:

Si es tracta de pergamí, indiqueu la posició de la pell, CPPC o PCCP (carn, pell, pell, carn o pell, carn, carn, pell): CPCP* pergamí, que Francisco J. Miquel Rosell identifica com a vitela.

*El manuscrit no segueix la llei de Gregory a gairebé tot el volum⁶.

Si es tracta de volums mixtes de pergamí i paper, indiqueu la posició dels bifolis de pergamí als quaderns (interior i exterior; només exterior; només interior; altres combinacions): N.A.

Format (p. e. foli): quart

Relligadura:

Tipus, època, decoració:

Mossàrab. Finals segle XV. Pell sobre taula amb ferros freds, gravat l'escut del bisbe en totes dues cobertes, amb fermalls metàl·lics. Dels fermalls a la coberta frontal només resten els laterals, a la dreta, els verticals s'han perdut o han estat arrencats. A la coberta posterior estan tots, encara que s'ha perdut algun cargol dels tres fermalls.

A totes dues cobertes hi ha una decoració en sanefa amb formes geomètriques, al centre de la qual hi ha el mencionat escut gravat.

Per a la terminologia en català podeu consultar:

http://bancroft.berkeley.edu/philobiblon/help_ca.html#binding

Estat de conservació (indiqueu aquí la presència de folis en blanc)

No hi ha folis en blanc llevat de les guardes i l'últim full, xxxvii^v, que està pautat.

Taques de humitat als fulls de guardes, forats de bibliòfags o corcs.

Escut al f i va ser esborrat, del bisbe de Calahorra.

Talls superficials a la part inferior dreta dels fulls xi, xii, xx.

Una taca brutícia de f. xviii.

Humitat als ff. xx^v, xxxviii, xxxviii...

Mides:

---

⁶ Sobre la llei de Gregory, *vid.* Elisa Ruiz García, *Introducción a la Codicología*, Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 2002, pp. 147-48. Podria estar relacionat amb el fet d'haver afegit algun bifoli no previst inicialment o algun error, podria ser indicatiu d'això la presència d'un taló al segon quadern. *Vid.* Col·lació.

La caixa es mesura entre les posicions de les línies fonamentals de la justificació o de les perforacions que les assenyalen.

	Alt	ample	Lloc
Relligadura:	265	180	coberta
Pàgina:	257	173	f. ii
Caixa:	179	120	f. ii
Columna:	179	55/55	f. ii
Intercolumni:	179	10	f. ii

Mides de la Taula

	Alt	Ample	Lloc
Pàgina:	Ib. resta <i>ms</i>	Ib. resta <i>ms</i>	NA
Caixa:	182	120	f. xxxv ^v
Columna	182a / 182b (193b)	55a 55b	f. xxxv ^v
Intercolumni	182	10	f. xxxv ^v

Distribució de la pàgina:

Núm. de columnes / Núm. de línies per columna (i lloc):

	Núm.	Lloc
col.	2	a tot el volum
lín.	37ra/rb	f. ii
lín.	37 ra/rb	f. xvii
lin.	37 ra/rb	f. xxxvii

Detall de la foliació:

ff.: I guarda + 47 (i-xxxxvii) + I guarda

El primer full de guarda podia haver estat enganxat a la coberta, ja que es veuen forats que ho suggereixen.

Numeració en xifres romanes antiga a tinta, però que podria ser posterior a la còpia situada a l'angle superior extern.

Foliació (errors)

No sembla que hagi errors.

Col·lació:

1-2(8) 3(5/2t2) 4-5(8) 6(6)

Quadern	Sign.	Núm. folis	Lloc	cosit (centre	Posició i text del reclam
---------	-------	------------	------	---------------	---------------------------

			(ff.)	del plec)	
1	no	8	ff. i- viii	iiij/v	Vertical, descendent a l'anglesa, a la dreta en el marge o linea de la caixa, enquadrat "mortem"
2	[2a] 2b [2c] [2d]...	8	ff viiii- xvi	xij/xij	Vertical, descendent a l'anglesa, a la dreta en el marge o linea de la caixa, sense enquadrar "equas"
3	3[a], 3[b], [3c], 3d, 3e, [3f], [3g] [...]	5/2t2	ff. xvii- xxv	xxj/xxij	Vertical, descendent a l'anglesa, a la dreta en el marge o linea de la caixa, enquadrat "alibi tunc"
4	4a... [4e...]	8	ff. xxvi- xxiii	xxviii/xxx	Centrat, horitzontal, dins d'un filacteri "SMILE S. FAMILIARI FATT"
5	5[a], 5[b], [5c...]	8	ff. xxxiiii- xxxxi	xxxvij/xxxvij	Centrat, horitzontal, decoració en blau i vermell, dins d'un filacteri "IMPERIJ"
6	[6a...]	6	ff. xxxxii- xxxxvii	xxxiii/xxxxv	--

Signatures de quadern

[1a] [1b] [1c] [1d] [1e] [1f] [1g] [1h]
[2a] 2b [2c] [2d] [2e] [2f] [2g] [2h]

Posició angle inferior dreta, les dues parts de la signatura estan separades per un espai, que marca els numero de foli, en xifres romanes, i el de plec, en lletres. No sempre són visibles.

	Posició	Lloc
[1a] [1b] [1c] [1d] [1e] [1f] [1g] [1h]	NA	ff. i- viii
[2a] 2b [2c] [2d] [2e] [2f] [2g] [2h]	r ^o ángulo inf. der.	ff viiii-xvi
3[a], 3[b], [3c], 3d, 3e, [3f], [3g] [3h] [3i]	r ^o ángulo inf. der.	ff. xvii- xxv
4a [4b] [4c] [4d] [4e] [4f] [4g] [4h]	r ^o ángulo inf. der.	ff xxvi-xxxiii
5[a] 5[b] [5c] [5d] [5e] [5f] [5g] [5h]	r ^o ángulo inf. der.	ff. xxxiiii-xxxxi
[6a] [6b] [6c] [6d] [6e] [6f]	NA	ff. xxxxii-xxxxvii

Errors a les signatures: NA

Mà o mans i lloc on es troben:

Per a la terminologia en català podeu consultar:

BITECA: http://bancroft.berkeley.edu/philobiblon/help_ca.html#hand

mà	detall	lloc
Gòtico humanística	Inf. humanística	ff. i-xxxxvii
Humanística (editor)	Nomes afegits a la Taula i numeració romana	ff. i-xxxxvii

Filigranes i lloc on es troben:

Per als noms dels motius de les filigranes en francès vegeu Briquet Online.

http://www.ksbm.oew.ac.at/_scripts/php/BR.php

Per als noms dels motius de les filigranes en català vegeu:

http://bancroft.berkeley.edu/philobiblon/help_ca.html#watermark

No és pertinent, manuscrit copiat íntegrament en pergamí.

Decoració:

Tipus, colors i característiques d'inicials, calderons, rúbriques, orles, miniatures, marca d'impressor, etc.

Classe	detall	lloc
Calderons	En vermell	ff i ^r a x ^r , ff xiii ^v a xv ^r , ff xvi ^v a xviii ^r , ff xxi ^v a xxiii ^r , ff xv ^v a xxxiii ^v , ff xxxvi ^v a xxxviii ^r , xxxxi a xxxxvii
Calderons	En blau i en vermell	ff x ^v a xiii ^r , ff xv ^v a xvi ^r , ff xviii ^v a xxi ^r , ff xxiii ^v a xv ^r , ff xxxiii ^r a xxxvi ^r , xxxviii ^r a xxxxi ^v (*).
Inicials	En vermell	ff i ^r a x ^r , ff xiii ^v a xv ^r , ff xvi ^v a xviii ^r , ff xxi ^v a xxiii ^r , ff xv ^v a xxxiii ^v , ff xxxvi ^v a xxxviii ^r , xxxxi a xxxxvii
Inicial	En blau i vermell	ff x ^v a xiii ^r , ff xv ^v a xvi ^r , ff xviii ^v a xxi ^r , ff xxiii ^v a xv ^r , ff xxxiii ^r a xxxvi ^r , xxxviii ^r a xxxxi ^v (*).

Rúbriques	En vermell	Tot el volum
Inicials	Alternen blau i vermell, amb decoració en el color de contrast	f xxxv ^v , f xxxx, f. xxxx ^v

Al f. i orla amb decoració vegetal, daurats, inicial decorada en blau i daurat, escut. L'escut ha estat raspat i havia de pertanyer al bisbe Pedro de Aranda, la qual cosa s'ajusta a la cronologia del bisbat de Calahorra. El motiu pel qual es podria haver raspat l'escut potser té a veure amb l'acusació de ser jueu convers.⁷

*Decoració desenvolupada als marges i caplletres decorades al f. xxxxi^{va}, inicial decorada en vermell i blau, amb decoració marginal en blau, o caplletra al f. xxxxi^{rb}, inicial en vermell, amb decoració mínima interior en el color de la tinta del text, molt clar, i sense decoració complementària en el color de contrast, que seria el blau, al f. xxxx^{va} i caplletra en blau i vermell amb decoració que s'estén pel marge en vermell.

Altres dades:

- Pautat: (sí o no) → Sí, amb línies de guia per als renglons
- Tipus (hom pot cfr. A. Derolez per als esquemes bàsics) → Delorez 43
- Materials de la pauta → punta de plom
- Perforacions: (sí o no) → Sí
  - posició: → Marge esquerra assenyalant les posicions de les línies de guia horitzontals per als renglons i visibles en alguns folis també perforacions situades molt a prop dels talls que marquen les línies fonamentals verticals de la justificació
  - forma: → rodona
- Reclams (i f.): (sí o no) → Sí, *vid. supra*
- Posició i orientació: → *vid. supra*
- Signatures de quadern o bifoli → *vid. supra*
- Centre de plec → *vid. supra*
- Primera línia → escrita damunt la pauta superior

Antic(s) posseïdor(s):

Persones o institucions vinculades (noms presents en anotacions del volum, etc):

Bisbe de Calahorra (*vid. colofó*)

Convent de Sant Josep, Barcelona. (Catàleg i antiga signatura, *vid supra*)

Altres obres al volum: no n'hi ha

Bibliografia emprada:

- ❖ Fernando Bujanda, "Archivo Catedral de Calahorra", *Berceo*, 77, 1965, pp. 417-478, [online: dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/61511.pdf (visitat 24 de juny de 2014)].

---

⁷ Segons l'arxiu de la catedral de Calahorra, que es pot consultar parcialment online, transcrit per Fernando Bujanda, [dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/61511.pdf (visitat 24 de juny de 2014)].

- ❖ Albert Derolez, *Codicologie des manuscrits en écriture humanistique sur parchemin*, 2 vols., Brepols, Turnout, 1984.
- ❖ Francisco J. Miquel Rosell, *Manuscritos de la Biblioteca Universitaria de Barcelona*, Vol. I, Dirección Gral. de Enseñanza Universitaria y de Archivos de Biblioteca, Madrid, 1958.
- ❖ Elisa Ruiz García, *Introducción a la codicología*, Fundación Germán Sánchez Ruipérez, Madrid, 2002.
- ❖ M. C. Sommers, “Water Burley”, Jorge J. E. Graciano & Timothy B. Noone (ed.), *A Companion to Philosophy in the Middle Ages*, Blackwell, Oxford, 2002, pp. 672-679.
- ❖ Sobre la llei de Gregory: <http://www.the-orb.net/encyclp/culture/books/medbook1.html> [visitat 19 de juny de 2014]

Notes:

Observacions generals (p. e. notes dels copistes, etc.): No hi ha anotacions de lectura.

CONTINGUT DEL MANUSCRIT

A continuació feu una fitxa per a cadascuna de les obres del volum.

Transcriviu l'incipit i èxplícit de totes les parts en format paleogràfic:

Indiqueu les abreviatures presents, desenvolupant-les en cursiva o entre guions baixos (p.e., q_ue_); marqueu els canvis de línia amb |. Els canvis de color de la tinta s'esmenten a l'apartat dedicat a la decoració. Si hi ha una caplletra que ocupa diverses unitats de pauta, escriviu-la seguida d'un superíndex que ho indiqui (L³) i si la caplletra hi manca, poseu-la entre parèntesis quadrats [L]³.

Ordre en el volum: primera obra

Fols.:

A la còpia:

Autor: no consta

Títol: tractatus de uita et moribus p|hilosophorum (f. i^{ra})

ÍNCIPIT / ÈXPLICIT

ff. i^{ra}-xxxxv^{vb} i xxxxvi^{va}-xxxxvi^{vb} (taula)

Rúbrica f. i^{ra} → Incipit tractatus de uita et moribus p|hilosophorum et de quibus dictis eorum
Incipit text: D⁵e uita et moribus philosophorum | ueter tractaturus...

Èxplícit f. xxxxv^{vb} → Regem persarum elegantis|simum

Colofó → Explicít de uita et moribus | philosophorum

Ordre en el volum: segona obra

ff. xxxxv^{vb}-xxxxvi^{rb}

Rubr. 2ª obra f. xxxxv^{vb} → Sequitur breuiter ad|ditio in vitas Ypocratis et Terentij
Incipit 2ª obra Ib. → D³e ypocrate etiam legitur op ne|potem...
Èxplicit f. xxxxvi^{rb} → a ga|udio et finire in tristitia.

Colofó → f. xxxxvi^{rb} Explicit de | vita et moribus philosophorum poetarum Orato|rum ac
Grammaticorum in Ciuitate | Calciatensi tercio Kalendas aprilis 1482

Taula

Rúbrica f. xxxxvi^{va} → Incipit Tabula per alfabetum *omnium philosopho|rum* in hoc volumine
contentorum

Incipit f. xxxxvi^{va}. → Anaximander v. | Anatharsis v.
Expl. f. xxxxvij^{rb}. Zenon stoicus xxxij.

Colofó f. xxxxvi^{vb} → Kalendis Aprilis in Ciuitate Calciatensi / completum est *huiusmodi* iussu
Reuerendissimi | in xpo patris et domini mei domini Episcopi Calag|urritanensis Sanctissimi
pontificis maximus. Sixti | Quarti assistentis dignissimi.

*Alguns filòsofs han estat afegits per la segona mà que ha fet la numeració: Anaxagoras (lin
3-4 marge esquerra) f. xxxxvi^{va}, Aristides (entre lin. 10 y 11 entre Alcibrades y Aristoteles) f.
xxxxvi^{va}, Hermenides f. xxxxvi^{vb}, Mairo Marcus (al final del f. xxxxvi^{vb}) y Maurus Birretus
(al final del f. xxxxvi^{vb}), etc.

Condicció (acèfal, incomplet, fragment?): complet

Notes marginals: No n'hi ha, llevat dels afegits a la taula, *vid. supra*.

Observacions

→ Hi ha mans de lectura a tot el volum menys a l'últim quadern (ff. xxxxii-xxxxvii)

→ Contraguada anterior i posterior hi ha textos, però els fulls no estan pautats.

→ Al primer full de guarda es llegeix → Papeles [sobre] de vite et moribus

Contraguada anterior hi ha un text il·legible que consta de 14 línies

Al final una corona amb una creu, potser un escut, i al costat dues línies de text més.

Caixa 170 x 115 mm

Contraguada posterior, hi ha un altre text il·legible, 21 línies + 1

Caixa 150 x 150 mm

Aquests dos textos semblen escrits amb lletra humanística molt acurada, fins i tot en tinta

violeta. Hem intentat aconseguir una reproducció fotogràfica sota llum ultravioleta, però no ha sigut possible i pensem que seria interessant que la biblioteca demanés al servei de restauració de la UB unes fotografies d'aquest tipus o bé amb llum rasant per tal d'intentar llegir i identificar aquests textos.